

שנת השמיטה בתחנות מד"א

שנת תשפ"ב הבאה עלינו לטובה, היא שנת שמיטה, שבה נוהגים כללים מיוחדים על פי המסורת, שלפיה מבצעים בשנה זו עבודות חקלאיות רק לשימור הקיים, ולעיתים יש לעשות זאת אף שלא בדרך הרגילה, וכך מקובל במוסדות הממלכתיים והציבוריים ובצה"ל.

בנוסף בסוף שנת השמיטה יש את דין "שמיטת כספים" כפי שיבואר בהמשך.

מד"א אינו עוסק בגידולים חקלאיים, אולם בתחנות מד"א מצויים עצי נוי, דשא, גינות נוי ועציצים למיניהם, שנועדו להשרות אווירה נעימה לעובדים ולכל הבאים בשערי מד"א, וגם אלה אמורים להישמר בשנת השמיטה.

הכללים דלהלן הם תמצית הדברים המעשיים, כפי שגובשו על ידי ועדת השמיטה של הרבנות הראשית לישראל, ויצאו לאור על ידי על ידי מכון התורה והארץ.

יישום ההנחיות באחריות מנהלי המרחבים.

הכנות לשמיטה

כללי – רצוי להקדים שתילת כל מיני עצים, שיחים, ורדים, פרחים רב שנתיים וכיו"ב, כדי שיצמחו ויתבגרו לפני שנת השמיטה (וכך להפחית את הצורך בטיפול עיצוב, גיזום, דישון ועישוב).

עצי פרי – נטיעת עצי פרי אפשרית עד יום שישי י"ד באב תשפ"א (23-7-2021).

עצי סרק וצמחי נוי – אם הם מגיעים כאשר השורשים נמצאים בגוש שאינו מתפורר, ניתן לשתול אותם עד ערב ראש השנה (6-9-2021). אם הם מגיעים ללא גוש, מותר לשתול אותם עד ט"ו באלול (23-8-2021).

מדשאות – מרבדי דשא - ניתן להניחם עד כחודש לפני השמיטה (8-8-2021), כך שהדשא ייקלט כראוי ויכוסח לפני השמיטה.

במדשאות קיימות, יש לבצע לפני השמיטה את כל הפעולות שבהן ההכנה תאפשר להימנע מביצוע פעולות אלה בשנת השמיטה (דילול, אוורור, דישון וכו').

פרחים עונתיים חד-שנתיים – אין שותלים בשנת השמיטה. ניתן לשתול לפני שנת השמיטה פרחים רב-שנתיים, או פקעות פרחים שינבטו בחורף.

גיזום – יש לערוך גיזום בקיץ שלפני השמיטה (בצורה מקצועית), כך שיימנע הצורך מגיזום בשמיטה.

דישון – אין לדשן בשמיטה. קיימות אפשרויות לדישון לטווח ארוך שניתן לבצען לפני השמיטה, יש להיוועץ באנשי מקצוע הבקיאיים בתחום. יש לסיים הדישון בתחנות מד"א לפני כ"ה באלול, 2-9-2021.

בתחנות מד"א תבוצענה העבודות הנ"ל עד יום ו', י"ד באב, 23-7-2021

(למעט עבודות שהוזכר בהן לעיל תאריך מאוחר יותר).

לסיכום:

הכנה מסודרת של גן הנוי לקראת שנת השמיטה תתרום להחזקה טובה של הגן במשך שנת השמיטה, ולביצוע מינימלי של עבודות תחזוקה בשמיטה בהתאם להנחיות ההלכתיות.

הטיפול במהלך שנת השמיטה [לאחר 7-9-2021 עד 26-9-2022]

השקיה – כל השקיה שנועדה לקיום הצמח ולמניעת נזק, מותרת.

אין להשקות השקיה שנועדה לשיפור, לתוספת צימוח, או להכוונת מועד פריחה.

דישון – יש להימנע מדישון במהלך השמיטה ככל שניתן. במקרה שיש סבירות גבוהה שצמחים ייפגעו מחוסר דישון, ניתן לדשן בצורה מבוקרת ובכמות המינימלית ההכרחית, באישור פרטני של הרב המקומי או הח"מ.

גיזום – אין לבצע גיזום בשנת השמיטה.

גיזום עצים יהיה מותר כאשר הוא הכרחי למניעת נזק ארוך טווח לעץ. גיזום כזה יבוצע באופן המינימלי ההכרחי בלבד.

כמו כן יהיה מותר הגיזום כאשר הוא נועד למניעת מכשול להולכי רגל, למניעת קרבה לחוטי חשמל וכד' (יש לעשות הגיזום באופן שניכר שאינו לתועלת העץ).

גיזום שיחים לצורך שמירת צורה נאה – כאשר מדובר בשיחים בוגרים, ואין כוונה להצמחה עתידית, מותר; כאשר מדובר בשיחים צעירים, שהגיזום גורם בהכרח להצמחה רצויה – אסור.

עשביה בלתי רצויה – ניכוש (עקירת עשבים על שורשיהם) – אסור בשנת השמיטה.

עשביה המהווה מסתור למזיקים (נחשים, עקרבים וכד'), או עשבים שעלולים להוות גורם לשריפות בקרבת מבנים, יש לטפל בהם באמצעים שונים לפי סדרי עדיפויות (א. ריסוס במונעי הצצה; ב. כיסוי ביריעה אטומה; ג. ריסוס בקוטלי מגע; ד. כיסוח מעל פני הקרקע, עדיף לבצע כיסוח זה באמצעים מיכניים- מכסחת דשא, חרמש מוטורי ולא באמצעים (דניים).

עשבים שגורמים לדיכוי צמחי הגן, מותר להשמידם (בעדיפויות הבאות: א. ריסוס מונעי הצצה; ב. ריסוס קוטלי מגע; ג. כיסוח מעל פני הקרקע; ד. עקירה ע"י מעשב-סכין; ה. עקירה בידיים עם השורש).

עשבים שאינם מזיקים לצמחים, אך מהווים פגם אסתטי, מותר לכסח מעל פני הקרקע (עדיפויות א-ג בפסקה הקודמת), אך להשאיר כ-5 ס"מ מעל פני הקרקע.

מדשאות – השקיה מותרת במידה הנדרשת לקיום המדשאה. אין להשקות בכמות ובאופן המיועדים להוספת צימוח.

כיסוח במדשאה ותיקה יהיה מותר כאשר מטרתו לשמור על גובה הדשא הרצוי. בדשא צעיר (בו הכיסוח גורם בהכרח לתוספת צמיחה), יהיה מותר (כיסוח גבוה בלבד) רק אם ללא הכיסוח ייגרם נזק ארוך טווח לדשא.

ורדים – השקיה רגילה מותרת. אולם אין לדשן שיחי ורדים, ואין לבצע בהם גיזום. הגיזום מותר רק כאשר מדובר בענפים (סורים) שעלולים לנוון את הצמח, או ענפים נגועים במחלה.

לצורך נוי, מותר לקטוף פרחים (בשינוי מצורת הקטיף הרגילה).

יש לזכור כי פרחי ורד בעלי ריח – יש לנהוג בהם קדושת שביעית.

עציצים – מרבית העציצים נחשבים כגידולי קרקע רגילים, ולכן יש לנהוג בהם על פי כל הכללים האמורים. ישנם מצבים שבהם העציץ נחשב כמנותק מן הקרקע ("עציץ שאינו נקוב"), אולם יש תנאים אחדים להגדרה זו. במקום הפסד גדול, יש לשאול את הרב המקומי או את הח"מ.

עבודות עפר

בעת ביצוע עבודות תשתית ועבודות עפר למיניהן, יש לשים לב שלא לבצע עבודות גינון או שינויים בגינון.

בעת ביצוע עבודות כאלה הקשורות גם בשינויים בגינון ובצמחיה, יש להיוועץ עם הרב המקומי או עם הח"מ.

לתשומת לב

בכל האמור בחוזר זה, אין הבדל אם העבודות מבוצעות על ידי עובדי מד"א, או על ידי קבלת חיצוני.

שמיטת כספים

ביום האחרון לשנת השמיטה חל דין שמיטת כספים בהם כל סוגי ההלוואה נשמטים כלומר אסור לגבות אותם. ולכן על מנת למנוע מצב שבו תשלומים שיש להם מועד פרעון (שחל לפני סוף שנת השמיטה) כמו תשלומי נסיעות וכדומה יש לכתוב "פרוזבול" שיאפשר למד"א את המשך גביית החובות. באחריות הח"מ לבצע פרוזבול עבור מד"א.

כשרות מוצרים במד"א

מד"א מספק לעובדיו מוצרי מזון בכשרות המאושרת ע"י הרבנות הראשית.

בברכה

הרב יהודה דנה - 0548041046